

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ท่านอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม
ที่ ศูนย์เด็กเล็กวัดชองกาเรียว
๓-๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ท่านอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม
ที่ ศูนย์เด็กเล็กวัดชองกาเรีย
๓-๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันที่ ๓-๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ท่านอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม รองประธานกรรมการ มูลนิธิศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา และคณะฯ ได้เดินทางไปยังศูนย์เด็กเล็กวัดชองกาเรีย อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการเดินทางไปในช่วงเวลานี้ของทุก ๆ ปี นับแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ เป็นต้นมา จนถึงบัดนี้ ก็เป็นเวลาสิบปีแล้ว จุดประสงค์ของการเดินทาง คือ การนำสิ่งของอุปโภคบริโภคไปแจกจ่ายแก่ประชาชนผู้ยากไร้ตามแนวชายแดนไทย-พม่า ทั้งเพื่อเยี่ยมเยียนเด็กนักเรียนและ

ครอบครัวที่อยู่ในความอุปการะของท่าน และมอบทุนการศึกษาประจำปีให้แก่เด็ก ๆ เหล่านั้น ซึ่งบัดนี้มีจำนวนนับสิบคนแล้ว

และเช่นเคยในทุกครั้งของการเดินทาง ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธาน มูลนิธิศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ เมตตาร่วมเดินทางไปกับคณะฯ สำหรับข้าพเจ้า ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ ที่ท่านอาจารย์ได้เมตตาให้ร่วม เดินทางไปด้วย พร้อมคุณภรรยาและลูกสาว ซึ่ง ข้าพเจ้ากราบขอโอกาสจากท่านเพื่อเดินทางไป ด้วย ซึ่งท่านมีเมตตามาก ได้กรุณาโทรมาบอก ข้าพเจ้าว่า ให้นั่งรถตู้ไปด้วยกัน ไม่ต้องขับรถไป ท่านคงทราบว่าข้าพเจ้าชอบขับรถติดตามคณะฯ ของท่านอาจารย์ไปในที่ต่าง ๆ เอง

เคยได้ยินหลายท่านพูดถึงความห่วงใย ของท่านอาจารย์ดวงเดือน ที่ไม่อยากจะให้ทุกคน ลำบากที่ต้องขับรถไปไกล ๆ ทุกครั้งที่ไปสังฆะฯ ท่านจึงจัดรถตู้อย่างดี ที่ท่านใช้บริการมานาน คนขับทุกคนล้วนเป็นเจ้าของรถเองที่นำรถมาเข้าร่วมกลุ่มกันเป็นบริษัทฯ รถแต่ละคันจึงได้รับการ ตกแต่งอย่างดี เบาะที่นั่งนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีราคาแพง มีขนาดใหญ่ กว้าง นุ่ม และนั่งสบายมาก ๆ ครับ มีการแต่งช่วงล่างให้เกาะถนน คนที่นั่งตอนท้ายไม่โคลงเคลงเวียนหัวเลย ทราบ ว่ารถแต่ละคันตกแต่งกันคันละหลายแสนเลย

ที่เดียว ที่สำคัญคนขับซึ่งเป็นเจ้าของรถทุกคนมีความสุขพออ่อนน้อม มีความรับผิดชอบ ดูแลชาวคณะทุกคนดีมาก ๆ ครับ

งดงามในแต่ละช่วงเวลาที่ไม่เหมือนกันเลย แม้ในแต่ละวันด้วย ครั้งนี้ ท่านอาจารย์
ดวงเดือนเมตตาจัดห้องพักที่มีวิวที่สวยงาม ๆ ของรีสอร์ทให้ข้าพเจ้าและครอบครัวได้
พัก ซึ่งดูจะใหญ่โตกว้างขวางมาก มีเตียงใหญ่ถึงสามเตียง เป็นห้องพักที่มีระเบียบไม่
มองเห็นวิวของลำน้ำได้กว้างไกล สวยงามมาก ๆ ครับ

แม้จะคิดถึงสิ่งที่ได้รับอันเลิศทั้งหลาย
ที่หมดไปแล้ว สิ้นไปแล้ว เป็นครั้งหนึ่งของ
สังสารวัฏฏ์ ที่บุคคลได้รับอารมณ์อันโอฬาร
ประการต่าง ๆ เป็นการคิดถึงด้วยกุศลจิต ถึง
ความเป็นกัลยาณมิตรในบุคคลผู้ให้ผู้มีนาม
ว่าท่านอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม ก็ทำให้
จิตใจของข้าพเจ้ารู้สึกเบิกบานอนุโมทนา
สาธุการกับท่านผู้เจริญกุศลทุกประการ ท่าน
เป็นผู้ให้ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นที่
ทราบดีถึงกุศลศรัทธาของท่านอาจารย์
ดวงเดือน บารมีธรรม ที่มีต่อพระศาสนา คือ

คำสอนที่ถูกต้อง ตรงตามที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ด้วยการเมตตา ถวายทอดจากท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ซึ่งท่านได้พบทางวิญญูในปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ ซึ่งเป็นเวลากว่าสี่สิบปีมาแล้ว

เมื่อจะเขียนกระทู้นี้ ข้าพเจ้าได้
 เลิร์ชหาข้อมูลของท่านในกูเกิ้ล ก็พบ
 ข้อความที่น่าสนใจ เป็นบทความการ
 สัมภาษณ์ ในคอลัมน์ “เพชรในตม” ของ
 หนังสือพิมพ์สารสินสวรรณค์ ประจำวันที่ ๑
 – ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ลงบท

สัมภาษณ์ท่านอาจารย์ดวงเดือนไว้ และคุณวรรณิ์ แซ่โจ้ว ได้กรุณานำมาลงบนที่กไว้
 เว็บไซต์แห่งนี้ ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่า ควรที่จะนำมาลงไว้อีก เพื่อให้ทุกท่านที่ได้ติดตามการ

เจริญกุศลของท่านอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม ได้ทราบประวัติความเป็นมาของท่านตามควร เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและพิจารณาแง่มุมของชีวิตที่ล้วนเป็นแต่ธรรมทั้งสิ้น ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ขณะ หาใช่ตัวตน สัตว์ บุคคลใดไม่ ทั้งหมดเป็นธรรม ที่เกิดขึ้นตามเหตุตามปัจจัย ตามการสะสมมา เป็นเหตุให้พิจารณาว่าการที่บุคคลได้รับผลของกุศลกรรมที่มากน้อยประการใด เพราะมีเหตุ ทั้งยังเป็นผู้ที่สร้างเหตุ นั้นอยู่ในปัจจุบันสมัย ด้วยอภยาศัยที่สะสมมาจนมีกำลังบุคคลจะถึงฝั่งได้ก็ด้วยกุศลธรรมความดี และบารมีทุกประการที่เจริญและถึงพร้อมในขณะสำคัญที่สุด คือ ปัญญา ความเข้าใจถูกในธรรมะ คือ สิ่งที่มีจริง ๆ ที่กำลังปรากฏในขณะนี้

หากมิได้เป็นผู้ที่ได้สั่งสมบุญ คือ ความเข้าใจธรรมที่ถูกต้องไว้แต่ปางก่อนแล้วไซ้ไรไหนเลยบุคคลจะหาหนทางอันแสนยากนี้จนพบได้เนื่องเพราะหนทางแห่งการรู้ความจริงที่ทรงตรัสรู้และทรงมีพระมหากรุณาแสดงไว้นั้นยากยิ่งและแสนไกล กว่าบุคคลจะเดินทางไปถึง ทั้งหา

ใช้การเดินทางด้วยความเป็นตัวตน สัตว์ บุคคลใดไม่ แต่เป็นการเดินทางของปัญญา ความเข้าใจถูก ความเห็นถูก ในสิ่งที่มีจริง ๆ ในขณะนี้ "ปัญญา" ที่เกิดขึ้น เจริญขึ้นจากการอบรมในแต่ละชาติ ๆ ที่นับประมาณไม่ได้จนกว่าจะถึงแก่กาละที่มีกำลัง ถึงการรู้แจ้งความจริง ของสิ่งที่มีอยู่จริง ๆ ในขณะนี้ ซึ่งเป็นการรู้ตรงตามที่ได้ฟังมา ได้ศึกษา มาจนมีความรอบรู้ มีความเข้าใจที่มั่นคงนั่นเอง หาใช่เป็นการไปรู้ สิ่งอื่นใดไม่!!! แต่เป็นการรู้ที่มั่นคงขึ้น ๆ ว่า "ทุกขณะที่กำลังปรากฏ" อยู่ในขณะนี้ เช่น เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น

ลัทธิรส และ เย็น ร้อน อ่อน แข็ง ที่กระทบ
สัมผัสกายนี้ เป็น "แต่ละขณะของธรรมะ" ที่
เกิดขึ้น ตามเหตุตามปัจจัย "ไม่ใช่เรา" ไม่ใช่
ตัวตน สัตว์ บุคคลใดทั้งสิ้นทั้งหมด "เป็น
ธรรมะ" ทั้งเป็นการรู้ ในขณะที่เป็นปกติใน
ขณะนี้เอง ไม่ใช่ในขณะที่ไปทำสิ่งที่ผิดปกติ
ใดๆ เมื่อบุคคลเข้าใจหนทางที่ถูก แล้ว จึงมี
การเจริญกุศลทุกประการ ด้วยความเป็น
ปกติทั้งเป็นผู้ที่อบรมเจริญปัญญาใน
ชีวิตประจำวันด้วยความเป็นปกติเช่นกัน
ความเข้าใจจากการฟังที่มั่นคงขึ้น ย่อมเป็นที่
พึ่งแก่บุคคลในทุกๆ ขณะของชีวิตในแต่ละ
วัน บุคคลย่อมรู้ได้ด้วยตนว่า ขณะของความ
เข้าใจเพียงน้อยนิดนั้น มีค่ายิ่งกว่าสิ่งใด

อนึ่ง สำหรับท่านผู้ใหม่ ที่ยังไม่เคย
ติดตามอ่านกระทู้ที่ข้าพเจ้าทำมาก่อน ใครขอ
ปรารภอีกครั้งหนึ่งว่า กระทู้ที่ข้าพเจ้าทำขึ้นนี้มี
จุดประสงค์ในการบันทึกกิจกรรมของสมาชิก
ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. ซึ่งคือ การทำดี และ
ศึกษาพระธรรม บางกระทู้มีภาพและข้อความ
ที่ยาว เหมาะสำหรับท่านที่เห็นประโยชน์ของ
การได้อ่าน และพิจารณาข้อความที่ลงไว้
อย่างช้า ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร

อันดับต่อไป ข้าพเจ้าขออนุญาตนำ
บทความการสัมภาษณ์ที่ได้ปรารภไว้ มาลงไป

พร้อม ๆ กับภาพของความประทับใจ จากการเดินทางไปเจริญกุศลในครั้งนี้ ดังนี้

บทสัมภาษณ์ อ.ดวงเดือน กับ หนังสือพิมพ์สัจธรรม

ประจำวัน ที่ ๑ - ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

จากคอลัมน์ **เพชรในตม**

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวม
ของคนดี เริ่มตั้งแต่ท่านอาจารย์ผู้สอน ผู้บริจาคที่ดินให้กับ
มูลนิธิฯ อาสาสมัคร และยังมีอีกหลากหลายท่านที่ยังไม่ได้กล่าว

ถึง คนที่ส่วนใหญ่มีไม่ตรึงจิต โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อ และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ
 ด้านต่าง ๆ เสมอ เช่นในเวลาที่คุณผู้สัมภาษณ์มีปัญหาติดขัดในเรื่องต่าง ๆ ต้อง
 ขอขอบพระคุณทุกท่านนะคะ ผู้สัมภาษณ์รู้สึกยินดีและเต็มใจอย่างยิ่งที่ได้เขียนคอลัมน์
 "เพชรในตม" นี้ เพราะมีความตั้งใจอยู่แล้วว่าต้องการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนคนที่
 ทำดีในสังคม โดยที่ไม่หวังสิ่งตอบแทน ไม่ว่าจะเป็น ลาภ ยศ สรรเสริญ อยากจะ
 บอกกล่าวให้ทุกคนได้รับรู้ว่า ทุกวันนี้คนที่ทำดียังมีอยู่ แต่คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับรู้
 เพราะท่านเหล่านั้นมักจะไม่ค่อยแสดงตัวตนหรือเปิดเผยว่า ตัวเองได้ทำดีอะไรบ้าง

เป็นสิ่งที่อดใจพอสมควรสำหรับผู้สัมภาษณ์ เพราะว่าผู้สัมภาษณ์ต้องค้นหา
 ข้อมูลจากคนรอบข้างหลาย ๆ ท่าน เช่น ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ เจ้าหน้าที่
 มูลนิธิ วิทยากร และอาสาสมัคร แล้วนำข้อมูลที่ได้ มาถามเจ้าตัวอีกครั้งหนึ่ง ตอนแรก
 ที่จะขอสัมภาษณ์ คุณดวงเดือน บารมีธรรม ไม่ค่อยอยากให้ผู้สัมภาษณ์ทําไหร่นัก
 เนื่องจากท่านเป็นคนที่ต้องการสร้างกุศลแบบเงียบ ๆ ไม่อยากประกาศตัวให้ใครได้
 รับรู้ แต่พอผู้สัมภาษณ์ได้สนทนากับคุณดวงเดือน ผู้สัมภาษณ์ก็ได้เห็นถึงความเมตตา
 และจิตใจที่โอบอ้อมอารีที่มีอยู่ในตัวท่าน คุณดวงเดือนเป็นผู้ที่พยายามสร้างกุศลทุก
 ทาง ผู้สัมภาษณ์ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างมาก ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า
 ให้กับทางหนังสือพิมพ์ สารานุกรม ขอนุนุไมทนากับกุศลทุกอย่างที่คุณดวงเดือนได้

สร้างขึ้นค่ะ ท้ายสุดคุณดวงเดือนได้กล่าวว่า “ถ้าทุกคนเข้าถึงธรรมะ ก็จะสร้างกุศลเอง เพราะธรรมได้ขัดเกลา”

ลองอ่านเส้นทางในการดำเนินชีวิตของคุณดวงเดือนดูนะคะ เพื่อว่าจะได้เป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่คิดจะทำดี ได้เป็นแบบอย่างค่ะ

“เมื่อตอนเด็กไม่ได้ทำบุญเลย หมายถึงบุญในลักษณะวัด เพราะเรียนอยู่โรงเรียนวัฒนา ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ เขาสอนเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ เราต้องเรียนพระคัมภีร์ เขาจะพูดถึงพระเยซู พอจบมัธยมแปด ก็ไม่ค่อยได้เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ แต่ก็นับถือพุทธเหมือนทุกคน ตอนที่ย้ายจากโรงเรียนวัฒนาแล้ว ก็ไปสอบเข้าจุฬา ก็ไม่ได้สนใจพุทธศาสนา เพราะมุ่งแต่เรียน แล้วก็ไปเรียนต่อที่ประเทศอังกฤษ

ตอนช่วงอยู่ที่อังกฤษ ปิดเทอมภาคฤดูร้อนสองเดือน ก็จะไปตามร้านหนังสือ แล้วได้เจอหนังสือ ชื่อ “Buddhism” ซึ่งเป็นหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนานิกายมหายาน ทำให้ได้ความคิดว่าศาสนาของเราก็น่าดีเยอะ เลยเริ่มต้นสนใจตรงนั้น และทำให้เป็นจุดสนใจ หลังจากนั้น ก็รู้จักท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ จากการฟังรายการทางวิทยุ ปีพ.ศ.๒๕๑๖ คิดว่าเป็นธรรมะที่ถูกต้อง เพราะสอนจากพระไตรปิฎก สอนเกี่ยวกับการเจริญวิปัสสนา และการดำเนินชีวิตประจำวัน ศึกษามา ๓๗ ปีแล้ว (เมื่อปี ๒๕๓๓)

ในตอนแรก ท่านอาจารย์สุจินต์ได้บรรยายที่วัดมหาธาตุ ต่อมาก็มาอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร แล้วก็ออกมาจากวัดบวรฯ และต้องอาศัยบ้านท่านอาจารย์สุจินต์เป็นที่ตั้งมูลนิธิอยู่ ๑ ปี แล้วก็ย้ายมาที่บ้านดิฉัน ก็คิดว่ามูลนิธิ น่าจะมีสถานที่ที่เป็นของตัวเอง เพราะแม้แต่ที่สหฆาตธรรม ก็ต้องอาศัยเขาอยู่ เรามีของเราดีกว่า ในช่วงนั้นคุณแม่เสียชีวิต ก็คิดว่าเป็นการอุทิศกุศลให้คุณแม่ และเป็นการบูชาพระธรรม บูชาท่านอาจารย์สุจินต์ด้วย ไม่เช่นนั้นการเผยแพร่ศาสนาก็จะแคบ ก็เลยบริจาคที่ดินให้กับมูลนิธิ ๔๓๒ ตารางวา (๑ ไร่ ๓๒ ตารางวา) มูลค่า ๒๐ ล้านบาท และค่าโอนอีกต่างหาก จำนวน ๙๗๗,๑๗๗ บาท

พอมีมูลนิธิ ผู้ที่สนใจธรรมะก็ได้ประโยชน์เต็ม ๆ การที่จะเผยแพร่พุทธศาสนาก็กว้างไปอีกเยอะ บางคนก็มาขอหนังสือ บางคนชรา ท่านอยากมีเพื่อนแล้วก็สนใจธรรมะ ก็มากัน บางคนก็ได้พบปะกัน แต่ส่วนใหญ่สนใจธรรมะ ที่นี้มีห้องสมุดเล็ก ๆ อยู่ ใครสนใจธรรมะจะเข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุดก็ได้ เข้าออกได้ตลอดเวลาในวันและเวลาราชการ ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์จะมีการสนทนาธรรม โดยท่านอาจารย์สุจินต์ และวิทยากร ๘ ท่าน ห้องสนทนาธรรมบรรจุคนได้ประมาณ ๒๐๐ คน

หลังรับประทานอาหารเสร็จ เดินออกกำลังกาย ย่อยอาหาร ชมงานวัดใกล้ ๆ ที่พัก ยามค่ำ

ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามท่านอาจารย์สุจินต์ถึงเรื่องกุศลด้านต่าง ๆ ที่คุณดวงเดือนได้สร้างขึ้น ท่านอาจารย์สุจินต์ก็ได้กรุณาให้ข้อมูลดังนี้ค่ะ

คุณดวงเดือนเป็นผู้ที่ปิดทองหลังพระ อุปถัมภ์เด็กยากจนที่เรียนดีแต่ด้อยโอกาส ที่ไม่มีเงินหลายคน จนจบ ทำเช่นนี้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ให้คนโดยไม่ได้บอกอะไร และไม่ประสงค์สิ่งตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น ท่านจะไม่ประกาศโฆษณาตัวเอง ท่านเป็นผู้บริจาคที่ดินมูลนิธิ จัตุรรับส่งให้ท่านอาจารย์สุจินต์ เพื่อรับมาสนทนาธรรม ตั้งแต่วันที่ท่านอาจารย์สุจินต์บรรยายธรรมอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร จนกระทั่งถึงปัจจุบัน เมื่อก่อนนี้คุณดวงเดือนขับรถรับส่งท่านอาจารย์สุจินต์ด้วยตัวเอง แต่เดี๋ยวนี้ให้คนขับรถรับส่งแทน และเลี้ยงข้าวคนที่มาฟังธรรมที่บ้านคุณดวงเดือนประมาณ ๕๐ - ๖๐ คน อาทิตย์

ละครึ่งทุกวันอาทิตย์ หลังมูลนิธิฯ สร้างไม่กี่ปี และทำมาตลอด ท่านเป็นเหรียญกษาปณ์ของมูลนิธิฯ สนับสนุนมูลนิธิฯ อยู่ด้านหลัง ตรวจหนังสือของท่านอาจารย์สุจินต์ แปลหนังสือธรรมะจากหนังสือภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย (พระอภิธรรมในชีวิตประจำวัน) การเผยแพร่ธรรมะ หนังสือเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เวลาที่พูดแล้ว ถ้าไม่มีการรวบรวมเก็บเป็นหนังสือ คนที่ไม่ได้มาฟัง ก็ไม่มีโอกาสที่จะได้เข้าใจ

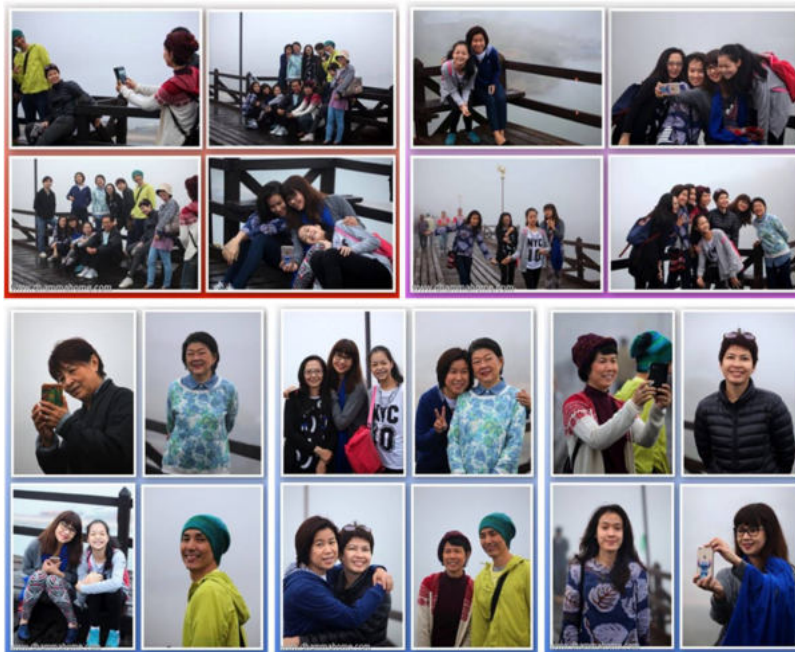

เดินออกกำลังไปชมสะพานไม้ยามเช้า
ก่อนไปมีโอกาสชมรายการบ้านธัมมะด้วย

เพราะฉะนั้น หลักของเราก็คือ มีการพิมพ์หนังสือเป็นธรรมบรรณาการ เพราะมีผู้บริจาค ที่ได้เห็นประโยชน์ของธรรม ได้ช่วยงานหนังสือ เป็นงานที่ละเอียดมาก ต้องเป็นคนใจละเอียด สนใจ เห็นประโยชน์จริง ๆ จึงสามารถที่จะทำได้ ทั้งในเรื่องพิสูจน์อักษร ทั้งในเรื่องเนื้อหาความ หนังสือทุกเล่มก็จะผ่านคุณดวงเดือน คุณดวงเดือนเป็นผู้

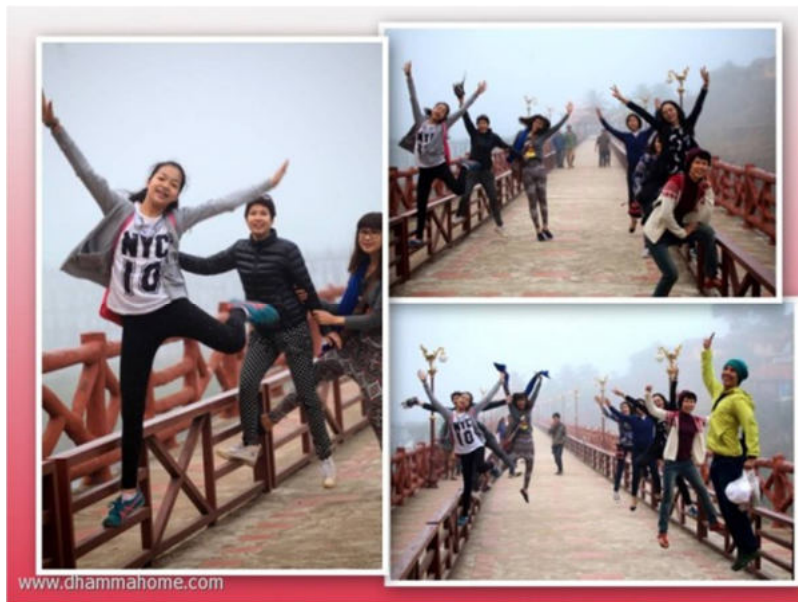
พิจารณา แล้วก็ตรวจดูแลความเรียบร้อยของมูลนิธิฯ แล้วก็ทำทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานี่ เป็นผู้ที่ดีศึกษาธรรมอย่างไม่ขาดการฟังเลย

ท่านให้ความอุปถัมภ์และช่วยเหลือทุกอย่างที่เกี่ยวกับมูลนิธิฯ อุทิศกายใจและกำลังทรัพย์ นับว่าเป็นบุคคลที่หาได้ยากมาก เป็นตัวอย่างที่ดี เป็นคนตรง ช่วยเหลือคนโดยไม่เลือกว่าเป็นใคร ไม่ต้องการชื่อเสียง ถ้าเห็นว่าสิ่งที่เป็นกุศลก็จะช่วย ท่วมเทกับพระพุทธศาสนา บริจาคเงินเพื่อศาสนาเยอะ

คุณดวงเดือนเห็นประโยชน์ว่า ถ้าช่วยคนทั่วไป ช่วยแล้วสามารถทำให้พ้นทุกข์ได้จริง ๆ ก็เลยมีศรัทธาทางพุทธศาสนาทำ อะไรไม่หวังผลตอบแทน ใจบุญ และมีความเข้าใจธรรมะด้วย โดยปวารณาตัวว่า อยากช่วยเหลือทุกอย่างที่เกี่ยวกับมูลนิธิฯ ทั้งแม่และลูก มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ปัจจุบันนี้คุณดวงเดือนได้สร้างศูนย์เด็กเล็กชองกาเรียว มีเด็กประมาณ ๖๒ คน (เด็กกระเหรี่ยงที่ส่งขละ จังหวัดกาญจนบุรี) เป็นเด็กกระเหรี่ยงที่ยากจน ไม่มีสัญชาติ อยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า ป่วยเจ็บต้องรักษาเอง ที่ไปเจอเพราะเผชิญไปเที่ยวก็เลยได้โอกาสทำกุศล

เด็กเหล่านี้ไม่ได้รับการศึกษามาก่อน พอดีคุณศุภชัย ชาวกระเหรี่ยง เขาก็เอาใจใส่คนชาติเขา เขาก็เลยขอให้คุณดวงเดือนสร้างอาคารให้สำหรับนำเด็กเล็กมาอยู่ แล้วก็ให้อาหารกลางวันเขา บางคนเรียนดีก็จะส่งเข้าโรงเรียนรัฐบาล ขณะนี้มีอยู่ ๕ คน (ปัจจุบันปี ๒๕๕๘ มี ๑๐ คน)

เป็นอย่างไบบ้างคะ สำหรับเรื่องราวของคุณดวงเดือน ผู้สัมภาษณ์คิดว่า ใครที่ได้อ่านเรื่องราวของคุณดวงเดือน คงร่วมอนุโมทนากับกุศลที่คุณดวงเดือนสร้างขึ้น"

หลังอาหารเช้าทุกท่านได้ออกเดินทางไปยังศูนย์เด็กเล็กวัดชองกาเรีย พร้อมชุดข้าวของเครื่องใช้ที่ร่วมกันบรรจุลงถุงผ้าที่ตัดเย็บอย่างดี ทั้งยังสกรีนข้อความ "ที่ระลึก ศูนย์เด็กเล็ก วัดชองกาเรีย สังฆละบุรี" จำนวนหลายร้อยใบ ซึ่งท่านอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรมสั่งตัดเย็บมาจากโรงงานของคุณทวีชัย อยู่มนัธรรมมา

ขออนุโมทนาทุกท่านที่นำข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ มาร่วมเจริญกุศลกับท่านอาจารย์ดวงเดือน ซึ่งท่านอาจารย์มีกุศลจิตที่จะทำทานกุศลนี้โดยไม่เคยบอกกล่าวเรียไรใคร ท่านมีกุศลจิตเต็มเปี่ยมในการให้อย่างยิ่ง ท่านเป็นผู้จ่ายทรัพย์ของท่านเองทุกประการเพื่อการนี้ไม่ว่าจะเป็นค่ารถ ค่าที่พักทั้งหมด ค่าอาหารทุกมื้อ ค่าเช่าแพเพื่อนำเที่ยวในลำน้ำ ตลอดจนค่าจัดหา จัดซื้อสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค ทุกอย่างทุกประการ ส่วนที่ว่า ท่านใดจะมีกุศลจิตใครที่จะร่วมเจริญกุศลกับท่านด้วยใจจริง ท่านผู้นั้นต้องไปกราบเรียนขอโอกาสกับท่านเป็นการเฉพาะคราว เนื่องจากท่านมีกุศลจิตที่แน่วแน่มั่นคงในทานกุศลนี้ที่จะไม่ให้เป็นการเบียดเบียนใคร

อย่างไรก็ดี จากบทสัมภาษณ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าท่านทำกุศลด้วยใจจริง เป็นการให้โดยไม่หวังในลาภ ยศ ชื่อเสียงใด ๆ ตอบแทนเลย เป็นตัวอย่างของการทำความดีของบุคคลที่มีความเข้าใจธรรมะ ดังคำปรารภของท่านกับผู้สัมภาษณ์ ที่ว่า “ถ้าทุกคนเข้าถึงธรรมะ ก็สร้างกุศลเอง เพราะธรรมได้ขัดเกลา”

อันดับต่อไปข้าพเจ้าขออนุญาตนำจดหมายของท่านอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม ที่มีไปถึงท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ ปรากฏในคำบรรยายแนวทางเจริญวิปัสสนา (ชุดเทปวิทยุ) ครั้งที่ ๓๒๓

มาให้ทุกท่านได้อ่านและพิจารณา ทั้งนี้เพื่อเป็นเกียรติแก่มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา และบันทึกไว้เป็นเกียรติคุณ แต่ท่านอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม ในโอกาสอันควรนี้อีกครั้งหนึ่งครับ

บ้านเลขที่ ๕๙๐ ซอยตากสิน ๘

ถนนเจริญนคร บุคคโล กรุงเทพมหานคร

๑๓ มีนาคม ๒๕๑๖

กราบเรียน ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพ

ความจริงดิฉันได้ศึกษาแนวทางปฏิบัติกับท่านอาจารย์เป็นประจำ แต่ยังไม่เป็นนักเรียนใหม่อยู่ เพราะเริ่มมาเรียนได้ ๓ - ๔ เดือนเท่านั้น แม้ว่าจะได้รับฟังการบรรยายมาก่อนหน้านั้นก็ตาม ดิฉันขอยอมรับว่า เพิ่งจะเริ่มเข้าใจแนวการสอนของท่านอาจารย์ ทั้งนี้ ก็คงเป็นด้วยที่ไม่ได้อบรมสติปัญญาในอดีตมาเพียงพอ อีกประการหนึ่ง

ในวัยเด็กจนเติบโตใหญ่ ดิฉันห่างไกลกับวัดและธรรมมาก ใช้เวลาร่วม ๑๓ ปี ในโรงเรียนประจำของพวกมิชชันนารี และเมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียน ก็ให้ความสนใจแต่การศึกษาทางโลก

ดิฉันเริ่มสนใจและศึกษาพระพุทธศาสนาเมื่ออายุ ๒๕ ปีแล้ว และในขณะนั้นศึกษาอยู่ในประเทศอังกฤษ จึงต้องอาศัยดำรงตำราที่ชาวพุทธตะวันตกเขียนขึ้น ซึ่งบางท่านก็นำเอาอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์มาแทรกไว้ บางท่านก็เป็นชาวพุทธนิกายเซนของญี่ปุ่น และบางท่านก็แทรกเอาทัศนะของตนเองไว้ แต่ก็มีหลายท่านที่ได้จำกัดขอบเขตหัวข้อให้ตรงตามพุทธวจนะ อย่างไรก็ตาม กว่าดิฉันจะสามารถวิเคราะห์แยกได้ว่า ธรรมข้อใดเป็นพุทธวจนะ ธรรมใดเป็นเนื้อออก และธรรมใดที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในพุทธศาสนาเลย ก็ใช้เวลาอยู่หลายปี และก็ในประเทศไทยนี้เอง ธรรมที่สอนกันอยู่ก็แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะในด้านปฏิบัติ อันเป็นเหตุให้ผู้ใคร่ในธรรม แต่ยังด้อยด้วยปัญญา พากันสับสน วุ่นวาย

ดิฉันเองได้ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานในสำนักต่าง ๆ หลายแห่งด้วยกัน แต่ละสำนักก็มีข้อปฏิบัติแตกต่างกัน ดิฉันจึงไม่ทราบว่าการปฏิบัติสำนักใดถูกต้องตามพุทธวจนะ แต่ทราบอยู่ข้อหนึ่งว่า การปฏิบัติบางแห่งนั้น แทนที่จะเป็นวิปัสสนากลับเป็น "สมาธิ" จนกระทั่งได้มีโอกาสฟังการบรรยายทางวิทยุของท่านอาจารย์โดยบังเอิญ ในรายการตอนเช้าวันหนึ่ง เมื่อประมาณ ๖ - ๗ เดือนก่อน

และในเวลาใกล้ๆ กันนั้น ดิฉันได้รับหนังสือ “Buddhist Outlook on Daily Life” โดย Nina Van Gorkom จากคำแนะนำในหนังสือ ดิฉันทราบว่า ผู้เขียนได้รับคำแนะนำจาก ท่านอาจารย์ การที่ผู้เขียนได้เขียนถึงวิธีนำธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันนั้น เป็นที่สนใจ แก่ดิฉันและเพื่อนชาวต่างประเทศมาก พระพุทธศาสนามีประโยชน์ต่อเวไนยสัตว์ก็ตรง นี้เอง การที่ท่านอาจารย์เน้นหนักการบรรยายธรรมในข้อนี้ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ นับเป็น ประโยชน์ที่สุด

ดิฉันใคร่ขอกราบเรียนเพิ่มเติมว่า ดิฉันจับใจในข้อความที่ท่านอาจารย์ได้กล่าวไว้ในการบรรยายธรรม เมื่อ ๓ - ๔ สัปดาห์ก่อนนี้ว่า ความรู้สึกหวั่นไหวก็ดี ความโกรธ ความกลัว ความรักก็ดี ย่อมเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุปัจจัย จะบังคับบัญชาให้เกิดหรือไม่ให้เกิด ก็ไม่ได้ เพราะสภาวะธรรมเหล่านั้นเป็นอนัตตา ทำไมเราถึงต้องทำจิตให้สงบ? หรือแสวงหาสถานที่ที่ทำจิตสงบ? การรู้ การเห็นสภาวะธรรม ตามความเป็นจริงว่า เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จะทำให้จิตสงบขึ้นทีละน้อย ก็ขอให้ท่านผู้ฟังเลือกเองว่า จะรู้สภาวะธรรมตามความเป็นจริงเสียก่อน แล้วปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่น จิตมีความสงบขึ้นภายหลัง หรือท่านจะเลือกวิธีทำจิตให้สงบ แต่ปัญญาไม่เกิด ที่จะเห็นสภาวะธรรมตามความเป็นจริง

ขอประทานอภัย ที่ดิฉันไม่สามารถจดจำถ้อยคำของท่านอาจารย์ได้ จึงต้องใช้
สำนวนของตนเอง ซึ่งค่อนข้างจะเียนเย้ออยู่สักหน่อย อย่างไรก็ตาม ถ้อยคำดังกล่าว
เป็นความจริงแท้ ก็เมื่อโลกปรากฏแก่เราในปัจจุบัน เราก็ต้องเผชิญกับสภาวะธรรมที่
เกิดขึ้น ตามความเป็นจริง

เหตุที่ดิฉันจดหมายมาครั้งนี้ ก็ไม่ได้มีวัตถุประสงค์จะเรียนถามปัญหาแต่ประการใด แต่เพื่อกราบเรียนให้ทราบถึงความรู้สึกกตัญญู ที่ท่านอาจารย์ได้เสียสละเวลา มาแสดงธรรม เป็นการเกื้อกูลแก่เพื่อนมนุษย์ ซึ่งดิฉันแน่ใจว่า ผู้ฟังประจำ หรือทางวิทยุก็ดี ย่อมมีความรู้สึกเช่นเดียวกัน

และใครถือโอกาสกราบเรียนว่า ดิฉันจะปีติปราโมทย์อย่างยิ่ง หากดิฉันมีโอกาสรับใช้ท่านอาจารย์ ในกิจการเผยแผ่ธรรม ทั้งนี้เพื่อร่วมกิจการอันเป็นบุญกุศล และเป็นการสนองคุณท่านอาจารย์ ที่กรุณาเผยแผ่ธรรม อันเป็นมรดกอันล้ำค่าแก่พวกเรา ดิฉันพอจะทำหน้าที่พนักงานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ แปลไทยอังกฤษและตอบรับจดหมายได้ แต่งานประจำวันของดิฉัน คือ สอนหนังสือค่ะ

ข้อความบางตอนจากหนังสือ บารมีในชีวิตประจำวัน

โดยท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์

"...บรรณาการที่ประเสริฐสุดคือ พระรัตนตรัย การที่ทุกท่านเกิดมาพบกัน แต่ละชาติ ในสังสารวัฏฏ์ บางชาติ ก็อาจจะเป็นมิตรสหาย บางชาติ ก็อาจเป็นศัตรู หรือบางชาติ ก็อาจจะเป็นมารดา บิดา เป็นญาติพี่น้อง แต่ชาติที่ได้เกื้อกูลกัน เป็นมิตรกันในพระธรรม หรือมีส่วนร่วมกันเผยแผ่พระธรรม ชาตินั้น ก็ต้องเป็นชาติที่ประเสริฐสุดในสังสารวัฏฏ์ ยิ่งกว่าชาติอื่น ๆ ที่เกิดมาโดยสถานอื่น..."

ข้อความจาก ๐๐๐๙๓ แนวทางเจริญวิปัสสนา แผ่นที่ ๒๗ - ชุด แนวทางเจริญวิปัสสนา
ครั้งที่ ๑๕๘๗ ที่ห้องประชุมตึกสภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย
วันอาทิตย์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๙

เพราะฉะนั้น สำหรับที่ว่า “เจริญกุศลทุกประการ” ขอย่าได้เป็นผู้เว้นไม่เจริญ
กุศลประการหนึ่งประการใด ทั้งในขั้นของทาน ศีล ความสงบของจิตจากอกุศล และ
การเจริญสติปัฏฐานด้วย แม้แต่ในเรื่องของทานเรื่องเดียว ก็มีทั้งวัตถุทาน อภัยทาน
และ ธรรมทาน ซึ่งก็ควรที่จะครบทั้ง ๓ ทาน เพราะเหตุว่า ผู้ที่ควรแก้วัตถุทานก็มีมาก
ไม่ใช่น้อยเลย และก็วันหนึ่ง ถ้าไม่มีทานกุศลเลย ก็เป็นไปได้แน่ ที่จะดับกิเลสเป็น
สมุจเฉตได้ ในชาติหนึ่ง ๆ ที่ทานกุศลไม่เกิด ถ้าไม่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่มีกุศลจิตแม้
ขั้นทาน แล้วก็จะให้กิเลสดับ ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้

สำหรับ "อภัยทาน" ไม่ต้องมีวัตถุไทยธรรมที่จะให้ แต่ควรพิจารณาว่า จะยาก
กว่าการสละวัตถุทานหรือเปล่า? เพราะเหตุว่า เป็นการสละ ความเห็นแก่ตัว ความรัก
ตัว ในการที่ไม่อภัย ในความผิดของคนอื่น หรือ ในความบกพร่องของคนอื่น ขณะที่
อภัยให้บุคคลอื่น ขณะนั้นลองพิจารณาดูว่า เพราะรักตัวเองหรือเปล่า? ที่ทำให้ไม่

สามารถอภัยในความผิด หรือในความบกพร่องของคนอื่นได้ ลืกลงไปจริง ๆ เป็นเพราะความรักตัว ความยึดมั่นในตัวตนหรือเปล่า? การสละความเห็นแก่ตัว ขึ้นอภัยทาน ทำให้สละความคิดร้าย สละความแค้นเคือง สละความผูกโกรธ สละความไม่หวังดี สละความไม่เป็นมิตร สละความไม่เกื้อกูล สละความไม่มีน้ำใจต่อคนอื่น

ทุกคน พระธรรมเหมือนกระจก ที่จะส่องตัวท่าน ให้รู้จักตัวท่าน ตามความเป็นจริง ชัดเจนว่า ท่านมีทานขึ้นไหน เพียงวัตถุทาน หรือว่าอภัยทานด้วย เพราะบางคนสละวัตถุง่าย แต่อภัยทานยาก เพราะฉะนั้น ก็เห็นความเห็นแก่ตัว ความยึดมั่นในตัวตน ความรักตัว ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้ไม่อภัยในความผิด และความบกพร่องของคนอื่น ถ้าเห็นความบกพร่องของตัวเองที่ไม่อภัย เห็นความเห็นแก่ตัวเองที่ไม่ให้อภัยคนอื่น ก็ควรที่จะเห็นความเห็นแก่ตัวนั้นว่า เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ น่ากลัว และก็ควรที่จะรีบอภัยให้ทันที

การจะไม่มีอกุศลธรรมที่น่ารังเกียจ ที่เป็นความเห็นแก่ตัวนั้น ๆ ก็ควรที่จะคิดต่อไปอีกว่า ผู้ที่ควรแก่การรับอภัยทานนั้น มีใครบ้าง? เพราะบางคนก็ช่างคิด คนนี้อภัยให้ได้ คนนั้นอภัยให้ไม่ได้ นี่ก็เป็นเรื่องของอกุศลทั้งนั้น ไม่มีความเสมอกันใน

สภาพธรรมที่ยึดถือว่าเป็นบุคคลต่าง ๆ เพราะฉะนั้น ก็ควรที่จะพิจารณาว่า ผู้ที่ควรแก่ การที่จะรับอภัยทานนั้นมีใครบ้าง จะเว้นไหม? หรือ ไม่ควรเว้น? ทุกคน ไม่ว่าคนดีและ คนชั่ว บางคนอาจจะอภัยให้เฉพาะคนดี เพราะเหตุว่าเขาดี ก็อภัยให้ แต่คนชั่วไม่อภัย

นี่ค่ะ ลองพิจารณาจิต ในขณะนั้นจริง ๆ พระธรรมที่ทรงแสดงให้เห็นถึง โลภะ ความยึดมั่น ในความเป็นตัวตน และอโลภะ ที่จะค่อย ๆ สละความยึดมั่น ในความเห็น แก่ตัว หรือในความเป็นตัวตน ที่จะต้องไม่ใช่แต่เฉพาะสละวัตถุเป็นทาน เท่านั้น แม้ อภัยทาน ก็ควรที่จะมีแก่ "ทุกคน" ไม่ใช่แต่เฉพาะกับคนดี เพราะเหตุว่า คนดีก็อาจจะ มี บางครั้งบางคราว ซึ่งผิดพลาดพลั้งเผลอ ทำให้คนอื่นคิดมาก เป็นทุกข์โดยไม่ตั้งใจ เพราะว่าทุกคนเป็นอย่างนี้ค่ะ วันหนึ่งสุขทุกข์ก็เกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เรื่องราว ต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ อาจจะเป็นโดยความบังเอิญ โดยความประจวบกันของเรื่องราวและ เหตุการณ์อื่น ๆ หรือว่าการฟังผิด การคิดผิด การเข้าใจผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ผสมผสาน กัน ทำให้โลภะ ซึ่งเป็นความรักตน ยึดมั่นในตน เป็นเหตุให้ผูกโกรธ และ ไม่อภัย ใน ภาย วาจา ใจ ของคนอื่น ซึ่งขณะที่ไม่อภัยให้ นั้น ขณะนั้นไม่ได้สละความเห็นแก่ตัว ของตนเอง

เพราะฉะนั้น ถ้าอภัยให้เมื่อไร ก็แสดงว่าสละความรักตน ความยึดมั่นในตน ความเห็นแก่ตนลง เพราะฉะนั้น ธรรม เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาโดยละเอียดจริง ๆ แม้แต่การไม่อภัย ก็ต้องรู้ว่า มีเพราะโลภะเป็นเหตุ เพราะฉะนั้น ถ้าสภาพธรรมที่เป็นอโลภะเกิดขึ้น คลายความยึดมั่นในตัวตน ก็จะทำให้โลภะเจริญขึ้น จนถึงขั้นที่สามารถจะดับกิเลสได้

สำหรับ "ธรรมทาน" เป็นการ "สละความเห็นแก่ตัวขึ้นสูง" ที่เดียว เพราะเหตุว่าบุคคลทั้งหลายจะเจริญขึ้นได้ ก็เพราะธรรมทาน แม้ว่าจะมีวัตถุทานสักเท่าไร ก็ไม่พอที่จะเกื้อกูลคนที่ยากไร้ ที่ควรแก่การที่จะรับวัตถุทาน ในสังสารวัฏฏ์ ทั้งในอดีต ทั้งปัจจุบัน ทั้งอนาคต การที่จะสงเคราะห์ช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยวัตถุทาน ก็เป็นเพียงการช่วยเหลือสงเคราะห์ให้เขาอยู่ต่อไปในสังสารวัฏฏ์ เวียนสุข เวียนทุกข์ ซึ่งไม่พ้นจากการลำบากยากไร้ได้ โดยเด็ดขาด

เพราะฉะนั้น ธรรมทาน จึงเป็นการสละการเห็นแก่ตัว ความยึดมั่นในตัวตน โดยบำเพ็ญชั้นประโยชน์สูงสุด คือ ผู้ที่จะเกื้อกูลบุคคลอื่นในทางธรรม ต้องเป็นผู้ที่ศึกษาพระธรรม พิจารณาพระธรรม เผยแพร่พระธรรม ช่วยเหลือบุคคลอื่น ให้เข้าใจพระธรรม โดยทางหนึ่งทางใด ไม่ว่าจะเป็นโดยการสนทนา โดยการพิมพ์หนังสือ โดยการสงเคราะห์ช่วยเหลือในเรื่องที่จะเป็นไปในธรรมทั้งหมด ก็เป็นธรรมทาน และพร้อมกันนั้น ก็เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรมทุกประการด้วย ไม่ใช่เพียงแค่เป็นผู้ที่จะให้ธรรมเป็นทาน เท่านั้น แต่จะต้องปฏิบัติธรรมด้วย

การฟังพระธรรม ไม่มีวันจบ การศึกษาพระธรรม ก็ไม่มีวันจบ กิจที่จะกระทำ ก็ไม่มีวันจบสิ้น จนกว่าจะถึงความเป็นพระอรหันต์ เพราะฉะนั้น ก็เป็นเรื่องซึ่ง ทุกท่านจะต้องเจริญกุศล เป็นบารมี ต่อไปเรื่อย ๆ

เหตุให้เกิดโยนิโสมนสิการ ในชีวิต ทุกชาติ จากการฟังพระธรรมและศึกษาพระธรรม
 ข้อความในส้มโมหิโนทนี อรรถกถา วิภังคินทเทศ สมานิสัมโพชฌงค์
 มีข้อความว่า...

จิตสังเวช ด้วยการพิจารณาวัตถุ ๔ ประการ ชื่อว่า สังเวควัตถุ ๔ คือ ชาติ ชรา
 พยาธิ มรณะ รวมเป็น ๔ อายทุกข เป็นที่ ๕ วัฏฏมูลกทุกขในอดีต เป็นที่ ๖ วัฏฏ
 มูลกทุกขในอนาคต เป็นที่ ๗ อาหารปริเยฎฐิมูลกทุกขในปัจจุบัน เป็นที่ ๘ และยัง
 ความเลื่อมใสให้เกิด ด้วยการระลึกถึงคุณแห่งพระรัตนตรัย นี่คือการที่จิตจะสังเวช
 ถอยกลับจากการที่จะเป็นอกุศล ด้วยการพิจารณา สังเวควัตถุ ๔ ประการนี้

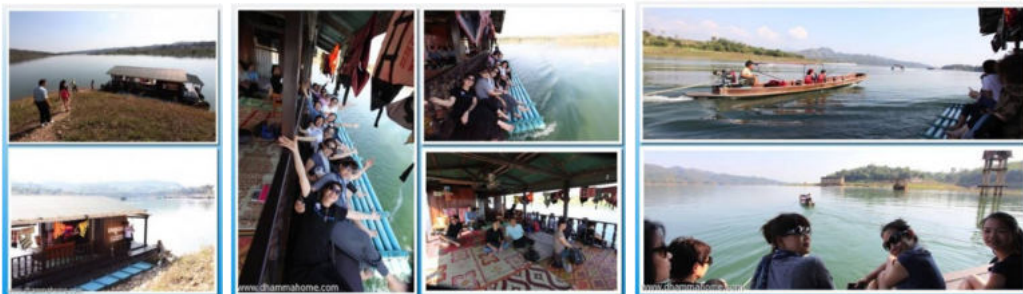
เพราะเหตุว่า มีชีวิตอยู่ในโลกนี้ตลอดไปไม่ได้ สิ่งใดที่เคยถือว่าเป็นของเรา ทั้ง
ศิระะตลอดเท่า ก็ไม่ใช่ เพราะเหตุว่า จะต้องถึงมรณะในวันหนึ่ง ซึ่งจะไม่มีความเป็น
บุคคลนี้อีกต่อไป นี่คือนสิ่งที่เคยหวงแหนเป็นที่สุด คือ สิ่งที่เคยยึดถือว่าเป็นตัวตน ตั้งแต่
ศิระะตลอดเท่า

สำหรับทรัพย์สมบัติทั้งหลาย ก็แสดงให้เห็นถึงความไม่เที่ยง ความ
เปลี่ยนแปลง แม้ยังไม่จากโลกนี้ได้ เพราะฉะนั้น ก็ควรที่จะได้เห็น ว่า ถึงอนาคตชาติ ก็
ต้องเป็นอย่างนี้ อีก คือ ไม่มีสิ่งใดเลย ที่จะเป็สมบัติอันแท้จริง เพียงแต่ว่าสภาพธรรม
แต่ละอย่าง เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย แล้วก็ดับไป เพราะฉะนั้น มี ก็เหมือน ไม่มี เป็นสิ่ง
ที่ว่างเปล่าจริงๆ เพราะเหตุว่าเมื่อดับไปแล้ว สิ่งนั้นไม่ได้กลับมาอีก

เคยเฉลียวใจบ้างไหมคะ ที่ในพระไตรปิฎกเต็มไปด้วยเรื่องของโลภะ โทสะ โมหะ
อโลภะ อโทสะ อโมหะ มากกว่า เรื่องของการเจริญสติปัฏฐาน ซึ่งเป็นเพียงบางสูตร
เพราะเหตุว่า หนทางที่จะดับกิเลส มีหนทางเดียว คือ การเป็นผู้มีปกติเจริญสติปัฏฐาน
เมื่อได้เข้าใจหนทางนี้ถูกต้องแล้ว และเป็นผู้ที่มีปกติเจริญสติปัฏฐาน ก็ย่อมระลึกรู้
ลักษณะของสภาพธรรม ในชีวิต ตามปกติ เช่น ในขณะที่เป็นโลภะ ในขณะที่เป็นโทสะ

ในขณะที่เป็นอกุศล ซึ่งมีมากกว่า ในขณะที่เป็นกุศล ในวันหนึ่ง ๆ เพราะฉะนั้น แม้ว่า
จะเป็นผู้ที่มีปกติเจริญสติปัฏฐานแล้ว ก็ยังมีปัจจัย ที่จะทำให้อกุศลเกิดขึ้นปรากฏให้รู้
ซึ่งถ้าไม่รู้จัก ลักษณะของสภาพธรรมนั้น ๆ ตามความเป็นจริง ก็ดับกิเลสไม่ได้เลย

ข้อความในอังคุตตรนิกาย ติกนิบาต ทุติยปัณณาสก์ พราหมณวรรค ที่ ๑ ชนสูตรที่ ๑

ข้อ ๔๙๑ มีข้อความว่า

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาค ประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถ บิณฑิกเศรษฐี ใกล้พระนครสาวัตถี ครั้งนั้นแล พราหมณ์ ๒ คน เป็นคนชรา แก่เฒ่า ล่วงกาลผ่านวัยมาโดยลำดับ มีอายุได้ ๑๒๐ ปีแต่กำเนิด ได้ชวนกันไปเฝ้าพระผู้มีพระ ภาคถึงที่ประทับ ได้ปราศรัยกับพระผู้มีพระภาค ครั้นผ่านการปราศรัยพอให้ระลึกถึงกัน ไปแล้ว จึงนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วได้กราบทูลว่า...

พวกข้าพระองค์เป็นพราหมณ์ชรา แก่เฒ่า กาลผ่านวัยมาโดยลำดับ มีอายุได้ ๑๒๐ ปีแต่กำเนิด แต่มิได้สร้างความดี มิได้ทำกุศล มิได้ทำกรรม อันเป็นที่ด้านทาน ความขลาดไว้ ขอพระโคตมผู้เจริญ ทรงโอวาทสั่งสอนพวกข้าพระองค์ถึงข้อที่จะพึงเป็นไป เพื่อประโยชน์และความสุข แก่พวกข้าพระองค์สิ้นกาลนานเถิด

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกรพราหมณ์ ที่แท้ พวกท่านเป็นคนชรา แก่เฒ่า ล่วงกาลผ่านวัยมาโดยลำดับ มีอายุได้ ๑๒๐ ปีแต่กำเนิด แต่มิได้สร้างความดี มิได้ทำกุศล มิได้ทำกรรมอันเป็นที่ด้านทานความขลาดไว้

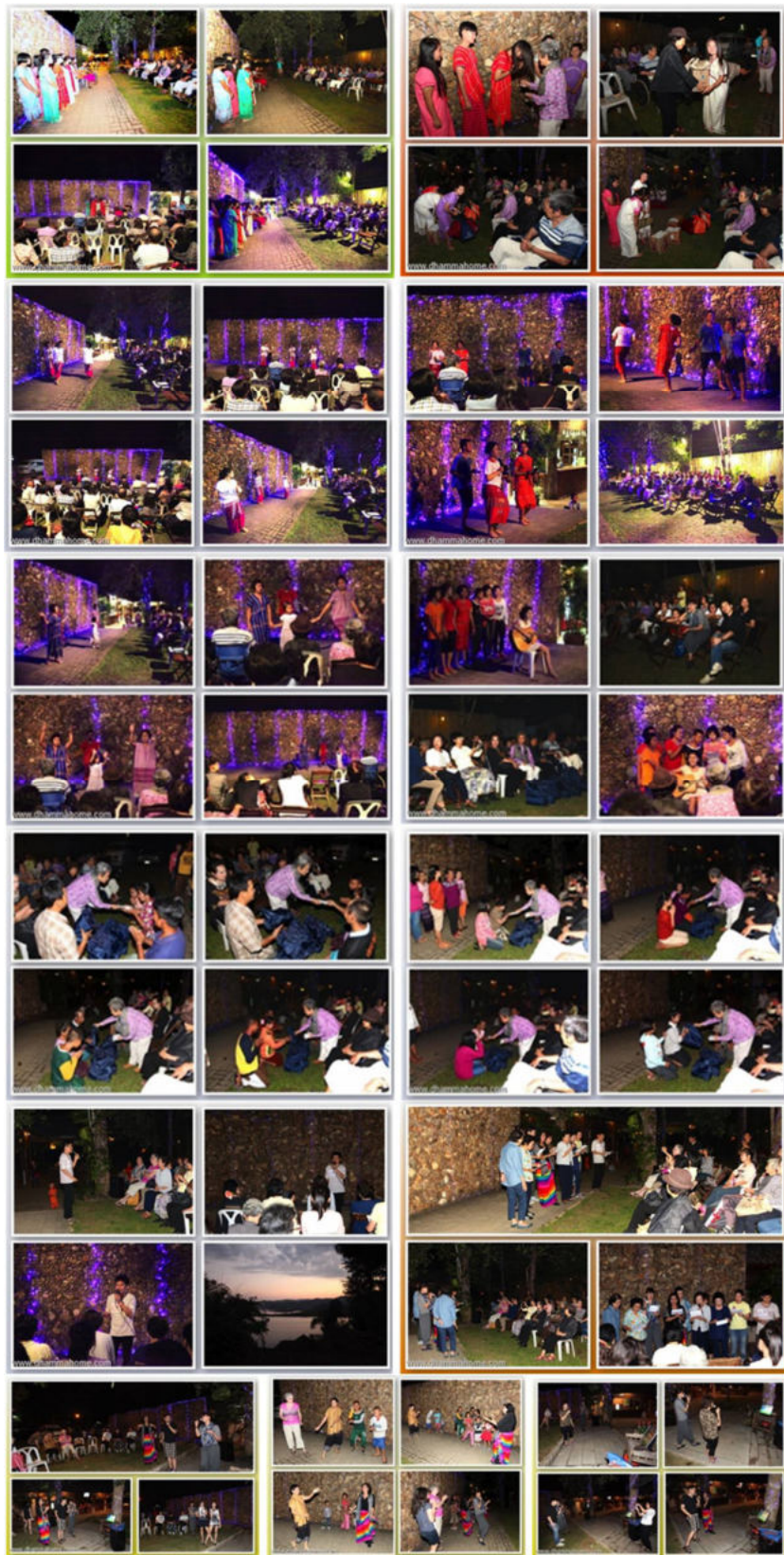

เมื่อโลกถูกชรา พยาธิ มรณะ นำเข้าไปอยู่เช่นนี้ ความส่ำรวมทางกาย ความส่ำรวมทางวาจา ความส่ำรวมทางใจ ในโลกนี้ ย่อมเป็นที่ด้านทาน เป็นที่เร้น เป็นเกาะ เป็นที่พึ่ง เป็นที่ยึดหน่วงของเขา ผู้ละไปแล้ว

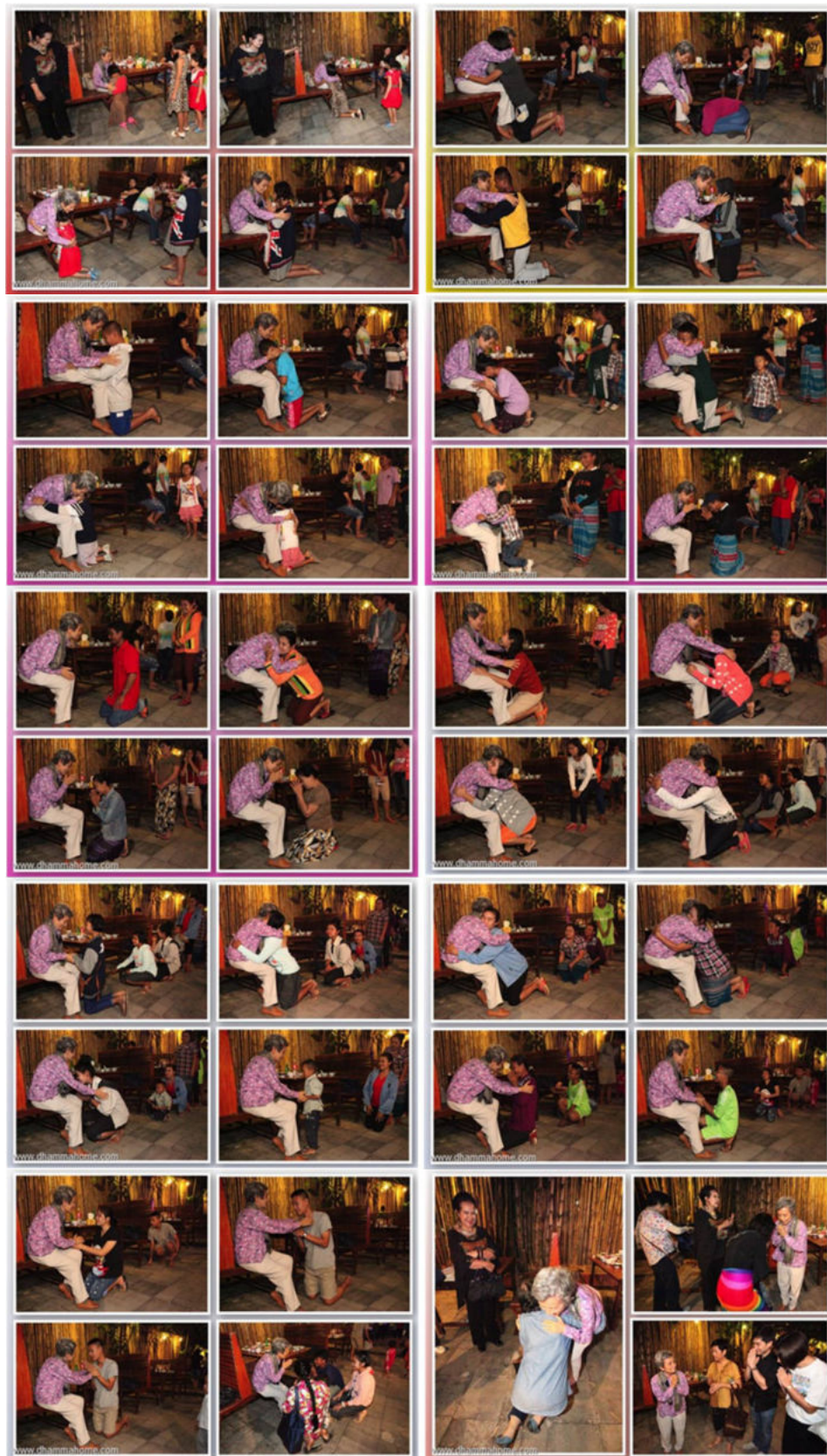

ชีวิตถูกซรานำเข้าไปใกล้ความมีอายุสั้น ผู้ที่ถูกซรานำเข้าไปใกล้แล้ว ย่อมไม่มีที่
 ด้านทาน เมื่อบุคคลถึงเห็นภัยในความตายนี้ ควรทำบุญทั้งหลาย อันนำความสุขมา
 ให้ ความสำรวมทางกาย ทางวาจา และทางใจ ในโลกนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความสุข แก่
 ผู้ที่ละโลกนี้ไปแล้ว ผู้ซึ่งสร้างสมบุญไว้แต่เมื่อยังมีชีวิตอยู่

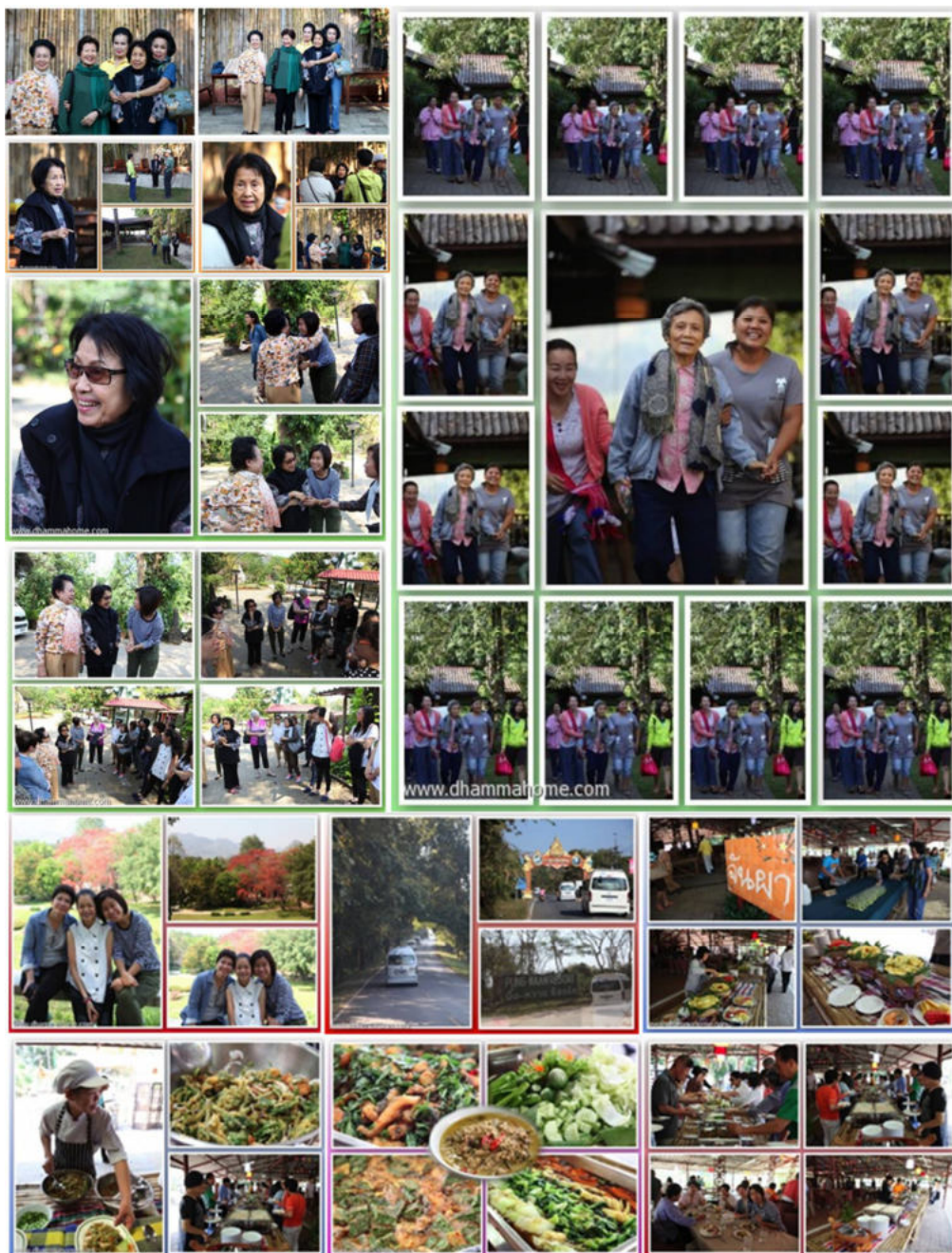

แนวทางเจริญวิปัสสนา แผ่นที่ ๒๙ - ชุด แนวทางเจริญวิปัสสนา ครั้งที่ ๑๗๔๙
ที่ห้องประชุมตึกสภากาการศึกษา มหาวิทยาลัย
วันอาทิตย์ที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๓๐

ถ้าจะเข้าใจว่า คำว่า ภาวนา หมายถึง การอบรมให้เกิดขึ้น ให้เจริญขึ้น ซึ่งแยกเป็น ๒ อย่าง ถ้าจะใช้คำว่าภาวนา ได้แก่ สมถภาวนา การอบรมเจริญ ให้ความสงบมั่นคงขึ้น ไม่ใช่เพียงแต่เป็นความสงบ ที่เป็นขณิกสมาธิ เช่น เวลาที่กุศลจิตเกิดขึ้นครั้งหนึ่ง ๆ ก็เป็นความสงบที่เป็นขณิกสมาธิ ชั่วขณะ ๆ แต่ไม่ปรากฏความสงบมั่นคง จนกระทั่งเป็นอุปจารสมาธิ หรือ อัปปนาสมาธิ เพราะฉะนั้น ถ้าจะกล่าวถึงสมถภาวนา ก็หมายความว่า เป็นการอบรมเจริญความสงบจากขณิกสมาธิ ให้มั่นคงขึ้น จนกระทั่งเป็นอุปจารสมาธิ และ อัปปนาสมาธิ ถ้าใช้คำว่า “สมถภาวนา” แต่สำหรับ “วิปัสสนาภาวนา” ก็คือ การอบรมเจริญปัญญา เพื่อที่จะรู้แจ้งแทงตลอดสัจจธรรม ลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริง โมหะ และ อกุศลทั้งหมด ไม่ได้เกิดขึ้น กระทำกิจการงานในขณะนั้น ขณะนั้น เมื่อเป็นกุศล จึงสงบ เพราะฉะนั้น สำหรับการอบรมเจริญสติปัฏฐาน ซึ่งเป็นวิปัสสนาภาวนา เป็นทั้งสมถะและวิปัสสนา คือ จะกล่าว

ว่าไม่สงบในขณะนั้นไม่ได้ เพราะเหตุว่าเป็นกุศล แต่ ขณะที่จิตเป็นกุศล สงบนั้น ปัญญาถือบรมเจริญ เพื่อจะรู้ "ลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ" เพราะฉะนั้น นี่เป็นความต่างกันของสมถภาวนา และ วิปัสสนาภาวนา เพราะเหตุว่า สมถภาวนานั้น ไม่ได้รู้ลักษณะของสภาพธรรม ที่ไม่ใช่ตัวตน เพียงแต่กุศลจิตเกิดประกอบด้วยปัญญา ที่จะรู้ว่า มนสิการหรือว่าวิตก คือ ตรึกถึงอารมณ์ใด ที่จะทำให้จิตสงบมั่นคงได้นาน ๆ ไม่ใช่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวชั่วครู่ ซึ่งเป็น ขณิกสมาธิ เวลาที่กุศลจิตเกิด ไม่ว่าจะเป็นไปใน ทาน ก็สงบ เป็นไปในศีล ก็สงบ ไม่จำเป็นต้องเรียกว่า "สมถภาวนา" เพราะเหตุว่า ขณะนั้นเป็นไปใน การให้วัตถุเพื่อเป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น จิตสงบจากความตระหนี่ จากโลภะ กุศลนั้นจึงเกิดขึ้นเป็นไปได้อีก แต่ไม่ใช่การที่จะอบรมเจริญให้ ความสงบนั้น มั่นคงในขณะที่ให้ทาน เพราะว่า ทุกวัน ๆ ทุกคนก็ให้ทานเป็นปกติธรรมดา แล้วก็ สติสัมปชัญญะ ก็ไม่ได้เกิดขึ้น ที่จะรู้ลักษณะสภาพของจิตในขณะที่ให้ และสำหรับบาง ท่าน ก็จะเห็นได้ว่า อกุศลมากกว่ากุศล ในขณะที่ให้ เพราะเหตุว่าจิตใจอาจจะ ระแวงระวัง กระสับกระส่าย กระวนกระวาย เป็นห่วงกังวล ในขณะนั้นก็ได้ แต่แท้จริง แล้ว ในการให้ครั้งหนึ่ง ๆ กุศลจิตต้องเกิดด้วย แต่ว่า เมื่อสภาพลักษณะของอกุศล ปรากฏมาก ก็ทำให้ไม่สังเกตลักษณะของจิตที่สงบ ที่ให้ในขณะนั้น เช่น บางคนให้ ด้วยความรำคาญ ก็อาจจะไม่เห็นจิตสงบในขณะที่ให้ ในขณะที่เป็นกุศล เพราะฉะนั้น ในขณะนั้นก็ไม่ถือว่าเป็นการเจริญสมถภาวนา เพราะเหตุว่าความสงบ จากอกุศลในขณะนั้น เป็นเรื่องของ การให้ เฉพาะเรื่องของ การให้ในขณะที่วิริติ ทุกจริต จิตนั้นก็สงบจากการเบียดเบียน จากการประทุษร้าย เพราะเหตุว่าวิริติ ทุกจริต ในขณะนั้นก็ไม่ชื่อว่า เจริญสมถภาวนา แต่ไม่ใช่ว่าไม่สงบ เพราะฉะนั้น ก็ต้อง แยกว่า สงบ คือ ขณะที่เป็นกุศล และ เป็นสมถภาวนา ก็ต่อเมื่อ อบรมเจริญความสงบ ซึ่งเป็นกุศลนั้นให้มั่นคงขึ้น จนกระทั่ง ความสงบนั้น เพิ่มถึงขั้นที่ปรากฏเป็นสมาธิขั้น ต่าง ๆ เช่น อุปจารสมาธิ และ อัปปนาสมาธิ นั่นคือ สมถภาวนา และในชีวิตประจำวัน จริง ๆ ไม่มีใครที่จะเลือกได้ แล้วแต่เหตุปัจจัยว่า ขณะใดเป็นโอกาสของกุศลขึ้นทาน กุศลจิตจะเกิดไหม? ถ้ากุศลจิตไม่เกิด ทานนั้นก็ เป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้น ที่จะเจริญ สมถภาวนา โดยที่ไม่รู้อะไรเลย ไม่เข้าใจอะไรเลย ไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่ได้พิจารณาใน เหตุ ในผล ย่อมเป็นไปไม่ได้ เช่นเดียวกับ การเจริญสติปัฏฐาน เพราะฉะนั้น ชีวิตในวัน

หนึ่ง ๆ เมื่อได้ฟังพระธรรมแล้ว กุศลจะเพิ่มขึ้น ประเภทไหน? เรื่องของท่านก็เคยมีมาแล้ว เรื่องของศีลก็มีมาแล้ว เพราะฉะนั้น เรื่องความสงบของจิตจะเพิ่มขึ้นไหม? ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นกุศลที่ควรเจริญ ควรอบรม ไม่ใช่ว่า ควรจะเจริญอบรมแต่เฉพาะสติปัฏฐาน เพราะเหตุว่า ถ้าไม่ใช่กาลที่สติปัฏฐานจะเกิด ก็ควรจะให้กุศลชั้นอื่นเกิด ไม่ใช่ไปตั้งหน้าตั้งตาคอยกุศลประเภทเดียว คือ สติปัฏฐาน!!!

แนวทางเจริญวิปัสสนา แผ่นที่ ๒๙ - ชุด แนวทางเจริญวิปัสสนา ครั้งที่ 1710
ที่ห้องประชุมตึกสภากาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย
วันอาทิตย์ ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๐

นี่เป็นการแสดงให้เห็นถึงความลึกของการยึดถือสภาพธรรมว่าเป็นตัวตน เพราะฉะนั้น ลองคิดดูอย่างนี้ว่า ถ้าขณะนี้ไม่มีสิ่งที่กำลังปรากฏทางตา มีแน่ ๆ แล้วก็มีเสียงด้วย ลองฟังความยึดถือความทรงจำว่า สิ่งที่กำลังปรากฏทางตา เป็นใคร หรือเป็นอะไร คือ ไม่ใส่ใจ ผ่านไปแล้วก็ผ่านไปเลย แล้วก็ใส่ใจในเสียงที่กำลังปรากฏ แล้วเมื่อเสียงนั้นหมด มีสิ่งที่กำลังปรากฏทางตา ก็ละความยึดถือ ขอให้ระลึกถึงคำว่า “ละความยึดถือ” เพราะว่าเคยยึดถือว่าเป็นคน แล้วก็เป็นคนนี้ที่เรารู้จัก นี่คือการยึดถือ เพราะฉะนั้น ถ้าละความยึดถือว่า เป็นคนนี้ที่เรารู้จัก ไม่สนใจว่าเป็นคนนี้ที่เรารู้จัก แต่เป็นสิ่งที่ปรากฏเท่านั้นเอง ไม่ทราบท่านผู้ฟังท่านอื่น ยังมีข้อสงสัยอะไรอีกบ้างไหมคะ? ตามจดหมายของพระคุณเจ้าที่เขียนมา ซึ่งก็เป็นความชัดเจนอยู่แล้ว ตามที่ท่านผู้ฟังได้กล่าวว่า การศึกษาปริยัติ คือ การศึกษาเรื่องที่สติจะต้องรู้ จะต้องระลึกแล้ว “ปัญญาจะต้องศึกษาพร้อมสติ” จนกว่าจะประจักษ์แจ้งตรงตามที่ได้ศึกษา เช่น ลักษณะของนามธรรม เพียงแต่ได้ยินก็ไม่ว่าที่จะเข้าใจว่า เป็นสภาพรู้ เป็นธาตุรู้ เป็นอาการรู้ แต่ยากไหม? ที่จะรู้ว่า ในขณะนี้ที่กำลังเห็น เป็นธาตุรู้อย่างไร? เป็นสภาพรู้อย่างไร? ซึ่งก็ได้กล่าวถึงมามากทีเดียว ทั้งในชั้นของปริยัติ และในชั้นของการอบรมเจริญปัญญา จนกว่าวิปัสสนาญาณจะเกิด ตามลำดับขั้น

แนวทางเจริญวิปัสสนา แผ่นที่ ๒๙ - ชุด แนวทางเจริญวิปัสสนา ครั้งที่ 1711
ที่ห้องประชุมตึกสภากาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย
วันอาทิตย์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๐ (ต่อ)

ตอบปัญหาธรรมที่โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง ทหารอากาศ ดอนเมือง

วันพุธที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๐

ส. เพราะฉะนั้นก็ เราหยุด แล้วเราก็คิด ขณะนั้นไม่ใช่สติปัฏฐาน ถ้าสติปัฏฐาน ก็คือ
ว่า จะต้องมียุติลักษณะสภาพธรรมอย่างหนึ่ง ที่สติกำลังระลึกถึงตรงลักษณะนั้น ซึ่งทางตา
เห็นกันอยู่ทุกวัน ถ้าสติปัฏฐานเกิด ไม่ได้หมายความว่า ไม่มีความเป็นตัวตน ไม่มีสัตว์
ไม่มีบุคคล ในขณะที่เห็น แต่หมายความว่า สิ่งที่เห็น มี แล้วสติก็ระลึกถึงตรงลักษณะของ
สภาพธรรมนั้น แล้วปัญญาจะเริ่มสังเกตพิจารณา ที่จะรู้ว่า ลักษณะที่ปรากฏนั้น เป็น
อะไร คือ รู้ความจริงว่าเป็นอะไร? ก่อนที่สติปัฏฐานจะเกิด เป็นคน เห็นคน เป็นโต๊ะ
เป็นเก้าอี้ เป็นถ้วย เป็นจาน เป็นอาหาร เป็นหนังสือ เป็นวัตถุสิ่งต่าง ๆ เป็นวิหิงสา เป็น
โทรทัศน์ เป็นคนกำลังร้องเพลง เป็นหนังสือพิมพ์ เป็นเรื่องราวต่างๆ นี่คือ ขณะที่สติปัฏ
ฐาน ไม่เกิด ในขณะที่จะเห็น เพราะฉะนั้น ในขณะที่จะเห็น ที่จะเป็นสติปัฏฐาน ก็คือว่า มีสิ่ง
ที่กำลังปรากฏ แล้วปัญญาเริ่มพิจารณา ที่จะรู้ว่า สิ่งนั้นเป็นอะไร?

ปทุม. เราก็คิดพิจารณาต่อจากนั้น

ส. ยังไม่ต่อ ต่อไม่ได้เลย คือ จะต้องรู้ลักษณะของสิ่งที่ปรากฏ อย่าไปต่อคะ สิ่งที่กำลัง
ปรากฏทางตา สติเกิดเป็นอย่างไร? ต่างกับหลงลืมสติอย่างไร? ขณะที่หลงลืมสติ เป็น
สัตว์ เป็นบุคคล มากหน้าหลายตา เยอะแยะ ขณะที่สติปัฏฐานเกิด เริ่มรู้ความจริงว่า
ไม่มีใครเลย มีแต่สิ่งที่ปรากฏได้ เฉพาะทางตา เคยเป็นคนที่รู้จัก แต่ว่าลักษณะจริง ๆ
แท้ ๆ ของคน ไม่มี!!! มี สิ่งที่กำลังปรากฏทางตา ให้เห็น!!! เพราะฉะนั้น สิ่งที่กำลัง
ปรากฏทางตา จะเป็นลักษณะของคนได้ไหม? เพราะว่าลักษณะจริง ๆ ของสิ่งที่ปรากฏ
ทางตานั่น ปรากฏทางตา ลักษณะแท้จริง คือ เป็นสภาพธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งปรากฏทาง
ตา แล้ว "เรานึกเอาเอง" ว่าสิ่งนั้นเป็นใคร เป็นอะไร เพราะฉะนั้น ไม่ใช่ในขณะที่สิ่งนั้น

กำลังปรากฏทางตาจริง ๆ เพราะฉะนั้น วันหนึ่ง ๆ เวลาที่สติปัฏฐานเกิดแล้ว ก็ระลึก ลักษณะของสภาพธรรม ทั้งทั้ง ๖ ทาง ไม่ว่าจะเห็นทางตา หรือทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ "ปัญญา" สามารถที่จะแยกโลกของความคิดนึก ออกจากปรมัตถธรรม ที่ปรากฏ แล้วก็จะรู้ได้จริง ๆ ว่า ปรมัตถธรรมที่ปรากฏ สั้นมาก เพียงเล็กน้อย เพียงนิดเดียว แต่ว่าเรื่องราวที่คิดมากมายเหลือเกิน!!! เพราะฉะนั้น วันหนึ่ง ๆ เป็นโลกของ ความคิดนึกของแต่ละคน ที่สลับกับ สิ่งที่ปรากฏทางตา เสียงที่ปรากฏทางหู กลิ่นที่ ปรากฏทางจมูก รสที่ปรากฏทางลิ้น และ สิ่งที่กระทบสัมผัสกาย นี่เป็นเหตุที่ไม่ศึกษา พระธรรมให้สอดคล้องกันว่า เหตุใดพระผู้มีพระภาค จึงได้ทรงแสดงปรมัตถธรรม หรือ อภิธรรมด้วย ถ้าปัญญาไม่ประจักษ์ลักษณะของปรมัตถธรรม ความเป็นตัวตน ก็ต้องมี ผม ก็ต้องเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่เกิดดับแน่ เล็บ ฟัน หนัง ก็ต้องเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่ง เกิดดับไม่ได้ เพราะเหตุว่า ไม่ได้รู้ลักษณะของปรมัตถธรรมสำหรับการอบรมเจริญสติ ปฏฐาน จนกว่าปัญญาจะสมบูรณ์ ถึงการที่จะประจักษ์แจ้ง รู้ชัดในลักษณะของสภาพ นามธรรม และ รูปธรรมที่ปรากฏ ก็จะต้องปฏิบัติคู่กันไปกับการฟังพระธรรม ไม่ใช่ว่า แยกกัน เพราะเหตุว่าชีวิตประจำวันเป็นนามธรรม เป็นรูปธรรมอย่างไร การฟังเรื่อง ของนามธรรม และรูปธรรมที่กำลังมีในขณะนี้ ที่กำลังปรากฏ ก็เพื่อให้เข้าใจชัด และ ถ้ามีปัจจัยเพียงพอ สติปัฏฐานก็เกิดระลึกรู้ลักษณะของสิ่งที่กำลังปรากฏ แม้แต่ ในขณะที่กำลังฟังนี่เอง!!! เพราะเหตุว่าเป็นนามธรรมและรูปธรรมทั้งนั้น สำหรับคำถาม หนึ่ง คือ ในเมื่อพวกเราเป็นทหาร มีหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการสงคราม ซึ่งดู เหมือนเป็นบาปหนัก เราจะปฏิบัติธรรม ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการสงครามนี้ได้ อย่างไร? พวกนักบิน ก็ต้องต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายที่เป็นศัตรู เราก็ไม่มีโอกาสที่จะปฏิบัติ ธรรมได้เลยใช่ไหม?

อัลลัน. ไม่ทราบว่าจะทำไมถึงต้องรอจนบินไปสงคราม กว่าจะเริ่มปฏิบัติธรรม วันนี้ กำลังนั่งอยู่ มีโอกาสที่จะได้ฟังธรรม พิจารณาธรรม จำธรรมไว้ นำไปพิจารณาอีก หลังจากนั้นนำไปใช้บ้าง ทุกวัน ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน มีโอกาสที่จะปฏิบัติธรรมได้

สุชาดา. จะปฏิบัติอย่างไรคะ? คงจะไม่มีเวลาไปหาที่นั่งทำสมาธิเงียบ ๆ อยู่ห้อง แคม ๆ หรือ สวดมนต์นาน ๆ เพราะว่า มีภาระหน้าที่อยู่ทุกวัน จะปฏิบัติธรรมอย่างไร? จึงจะชื่อว่า ปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน

อัลลัน. ทำหน้าที่ประกอบด้วยเมตตาบ้าง แทนที่จะทำหน้าที่แบบอื่น แบบโมโหแต่ทำไป แบบไม่พอใจ ที่จะต้องทำบางสิ่งบางอย่าง แต่ทำไป รู้สึกว่า บางสิ่งบางอย่างต่ำ เราไม่ควรจะทำ แต่ต้องทำ ก็ทำด้วยความไม่พอใจ อันนี้ก็มีโอกาสที่จะปฏิบัติธรรมตอนนี้ทุกเวลา ทุกวินาที ถ้ารู้เรื่องของจิตใจ ว่าจิตใจเป็นกุศล หรือ จิตใจเป็นอกุศล และกว่าจะรู้ว่าจิตใจเป็นกุศล หรืออกุศล ก็ต้องศึกษาจิต ถ้ามีโอกาสจะศึกษาจิตทุกเมื่อ และการศึกษาจิต เป็นการปฏิบัติธรรม เดียวนี้มีโอกาสที่จะศึกษาจิตใจได้ว่า ตอนนี้จิตใจเป็นอย่างไร? ตอนนี้ฟังแล้วรู้สึก ว่า ชอบหรือไม่ชอบ เข้าใจหรือไม่เข้าใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่รู้เรื่อง ถ้าไม่รู้เรื่องก็คงเป็นโมหะ เป็นอกุศล ถ้าไม่เคยรู้ก็เริ่มรู้ได้เดี๋ยวนี้ว่า ตอนที่ไม่รู้เรื่องเป็นอกุศล เป็นสิ่งที่มีอันตรายมีภัย เพราะว่าทุกครั้งที่จิตใจเป็นโมหะ เป็นอวิชชา เป็นความไม่รู้ ก็สะสม ๆ ๆ จนกระทั่งในที่สุดก็ยากมาก ที่จะขจัดความไม่รู้ออกจากจิตใจได้

ส. พูดถึงเรื่องการปฏิบัติธรรม ก็ไม่ทราบว่ามี ความเข้าใจธรรมขั้นไหน? หรือแค่ไหนแล้วหรือยัง? ที่จะปฏิบัติ เพราะเหตุว่า ส่วนมากพอพูดถึงพระพุทธศาสนาหรือพระธรรม ก็ดูเสมือนว่าเข้าใจแล้ว แต่ถ้าถามจริง ๆ แม้ "แต่ละคำ" ว่าเข้าใจคำนั้นว่าอย่างไร? ก็จะเป็นความคิดความเข้าใจเอง ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับพระไตรปิฎก หรือ พระธรรม ที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว แม้แต่คำว่า "ธรรม" คำเดียว ครอบคลุมโลกทั้งโลก จักรวาลทั้งหมด และ คำสอนทั้งหมด ของพระพุทธศาสนา ถ้าเข้าใจคำว่า "ธรรม" ว่า หมายความว่าสิ่งที่มีจริง และ สิ่งนั้นก็ไม่มีอยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร จึงเป็น "ธรรม" เพราะฉะนั้น ในขณะที่ ถ้าเข้าใจธรรมแล้ว ก็รู้ว่า ไม่มีอะไรเลย ซึ่งไม่ใช่ธรรม เสี่ยงก็เป็นธรรมชนิดหนึ่ง เพราะเหตุว่า เป็นของจริงที่เกิดขึ้น ปรากฏให้พิสูจน์ได้ว่า มีจริง เพราะฉะนั้น สิ่งที่มีจริงนั้น ใครจะเรียกว่า "ธรรม" หรือ ไม่เรียกว่า "ธรรม" แต่ "ลักษณะสภาพนั้น" ก็เป็น "ธรรม" เพราะฉะนั้นการศึกษาพระธรรม จนกระทั่งถึง การปฏิบัติธรรม ไม่ใช่เพียงแต่คิดว่าเข้าใจแล้ว แต่ว่าจะต้องศึกษาโดยละเอียดจริง ๆ ตั้งแต่ขั้นต้นว่า ธรรม คือ อะไร? และจะปฏิบัติธรรมอะไร? ถ้าเข้าใจธรรมแล้วว่า ทุกอย่างที่มีจริง เป็นธรรม ขณะที่กำลังเห็นนี้ เป็นธรรม หรือว่า เป็นเรา หมายความว่า จะต้องอบรมเจริญปัญญา จนกระทั่งรับรองคำสอนของพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เป็นคำสอนที่ได้พิสูจน์แล้ว เป็นสิ่งที่ไม่ใช่เพียงเชื่อ แต่หมายความว่า

ว่า เป็นสิ่งที่รับฟังแล้ว ไม่เชื่อกันที แต่พิจารณา ศึกษา ในเหตุผล จนกระทั่ง
 ประจักษ์แจ้งว่า คำสอนนั้น เป็นคำสอนที่ถูกต้อง!!! สภาพธรรมที่มีจริงทั้งหมด เป็น
 ที่ตั้งให้สติเกิดขึ้นระลึกรู้ลักษณะที่ปรากฏตามความเป็นจริงได้ ไม่ว่าจะเป็นรูปธรรม
 หรือ นามธรรม สำคัญอยู่ที่ความเข้าใจถูกเห็นถูกในเรื่องของสภาพธรรมที่มีจริงใน
 ขณะนี้ มีเพียงพอหรือไม่? ที่จะเป็นเหตุให้สติปฏิฐานเกิด เป็นเรื่องของ "ความเข้าใจ"
 ทั้งหมด ตามความเป็นจริงแล้ว สติปฏิฐานเกิดได้ทั้งทางปัญจทวาร และ ทางมโนทวาร
 ตามเหตุ ตามปัจจัย ถ้าเป็นทางปัญจทวาร ก็ระลึกรู้รูปธรรมที่ปรากฏ ส่วนทางมโน
 ทวาร ก็มีสภาพธรรมที่มีจริง เช่น ในขณะที่จิตคิดถึงรูปร่างสัณฐาน จากสิ่งที่ปรากฏ
 ทางตา ในขณะนั้น สภาพธรรมที่มีจริง คือ จิตซึ่งเป็นสภาพธรรมที่คิดนึก จิตคิดนึก มี
 จริง แต่เรื่องที่คิดไม่มีจริง เพราะเป็นเพียงเรื่องราว ที่คิดนึกในรูปร่างสัณฐาน จากสิ่งที่
 ปรากฏทางตา เท่านั้น เพราะฉะนั้น ขณะที่คิดนั้น จิตมีจริง ปัญญา ที่เกิดพร้อมสติ ที่
 เป็นสติปฏิฐานนั้น ก็ระลึกรู้ในลักษณะของจิตที่กำลังคิดนึกได้ เป็นสติปฏิฐาน ที่เกิดขึ้น
 เป็นไปทางมโนทวาร เป็นต้น สำหรับวิปัสสนาญาณ เป็นปัญญาที่รู้อย่างแจ่มแจ้ง มี
 เป็นลำดับขั้น ถ้าหากว่าไม่มีความความเข้าใจตั้งแต่ต้นแล้ว ทั้งสติปฏิฐาน ทั้งวิปัสสนา
 ญาณ ย่อมไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นเป็นไปได้เลย เพราะฉะนั้นแล้ว จึงสำคัญที่การ
 เริ่มต้นฟังให้เข้าใจในสิ่งที่มีจริง ๆ ในขณะนี้

กราบเท้าบูชาคุณท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง

กราบขอบพระคุณ และกราบอนุโมทนาในกุศลทุกประการ

ของท่านอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม

และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุก ๆ ท่านครับ

